

Indre Fosen kommune – Ny planoppstart for områdeplan for Frengen og Vestvika.

Vår ref. 201835328

V / Anne Haug TRFK

30.09.20

Før vi kan gi uttalelse må det foretas en arkeologisk feltregistrering innen deler av planområdet for å avklare forholdet til *automatisk fredete kulturminner* (fornminner).

Kulturminnelovens § 8.4 forutsetter at forholdet til automatisk fredete kulturminner avklares før endelig planvedtak kan fattes. Fylkeskommunen har plikt til å undersøke alt areal innen plangrensen, og for planleggingen er det viktig at dette gjøres så tidlig som mulig i planprosessen.

En arkeologisk feltregistrering innebærer at arkeologer fra fylkeskommunen vil påvise kulturminner eldre enn 1537 innen planområdet. Slike kulturminner er fredet etter kulturminneloven og vil være premissgivende for regulering av arealet.

Den arkeologiske registreringen samt nødvendig for- og etterarbeid bekostes av tiltakshaver med hjemmel i kulturminnelovens § 10, jfr. 9.

Faglig vurdering

Vi vurderer det som sannsynlig at planområdet inneholder hittil ukjente automatisk fredete kulturminner, som gjennom årelang pløying eller annen markbearbeiding nå ligger skjult under markoverflaten. De topografiske forholdene på stedet samt nærheten til kjente kulturminner i området, gir høy prognose for funn av bosetningsspor, boplasser og gravminner fra steinalder/ bronsealder/ jernalder. Vi har grunn til å tro at det finnes godt med marine avsetninger og løsmasser i det aktuelle planområdet.

Det vil være aktuelt å gjennomføre noe av arbeidet med bruk av maskinell søkesjakt, I tillegg til vi registrere ved bruk av prøvestikking og visuell registrering. Vedlagte kart viser prognoseområder for sjakt med maskin. Utover dette vil det gjennomføres prøvestikking der det er egnede løsmasser samt visuell registrering.

Vestvikan:

Av tidligere funn fra området er det kjent en gravrøys ved Kuhaugen med id 133926 og et ildsted/ kokegrop med id 133925 som ble registrert i forbindelse med Vestvikan hyttefelt i 2003. Begge disse områdene er lagt til hensynssone C i vedtatt reguleringsplan for området. Vi forutsetter at dette videreføres også i ny plan. Ved Kuhaugen er det også gjort et løsfunn av et sverd fra yngre romertid / folkevandringstid med Askeladden id 8996. Funnet stammer trolig fra en grav som har vært på stedet.

Like sør øst for planområdet er det kjent to steinalderlokaliteter på østsiden av Kuhaugen som har Askeladden id 95616 og id 95616. Begge ble registrert i 2005 i forbindelse med reguleringsplan for Øvergård og Mæhre. Begge lokalitetene ligger med hensynssone C i vedtatt reguleringsplan for området.

Frengen:

Ved gnr 142/8, Langskipnesbukta er det opplysninger om at det skal ha blitt funnet en pilspiss i flint og en del flintavslag. Disse er ikke innlevert til Vitenskapsmuseet. Trolig har vi med en oppdyrket steinalderlokalitet å gjøre. Utover dette er stedsnavnet Langskipneset og Langskipnesbukta interessant og kan henspille på at dette var et område hvor skip kunne legge til i forhistorisk tid. Ut ifra topografien så kan det se ut som at bukta er ganske dyp og utgjør en naturlig havn hvor båter / skip kunne legge til. På land har vi også et langstrakt dyrka marks område som strekker seg Ø-V som trolig har vært godt egnet som bosetningsområde i bronse og jernalder. Området ansees å ha høyt potensiale for kulturminner både på land og under vann.

Metode for registrering

Maskinell søkesjaktning:

Maskinell søkesjaktning går ut på at overflatelaget blir fjernet i striper (søkesjakter) over bestemte areal ved hjelp av gravemaskin. Søkesjaktene anlegges vanligvis parallelt i en avstand av 10-15 m og er gjerne 4 m brede. Dybdene kan variere fra ca. 0,20-1 m avhengig av grunnforhold og matjordlagets tykkelse. I visse tilfeller er det nødvendig å grave sjakter med dybde opp til 2-3 meter. Sikkerhetshensyn og arbeidets karakter fordrer at det alltid må være to personer som følger gravemaskinen. Etter avdekking vil eventuelle automatisk fredete kulturminner bli dokumentert og sjaktene legges igjen.

Det som påvises ved maskinell søkesjaktning er spor nedgravd i undergrunnen eller avsatt i jordlag under markoverflaten. Dette kan være ildsteder, brønner, veifar, dyrkingslag, gravminner, flintfunn, avfallsgroper, gjerdekonstruksjoner eller groper for smiing og jernfremstilling. De vanligste sporene er stolpehull, veggrøfter og kokegroper. Stolpehull og veggrøfter er spor etter jordgravde stolper og syllstokker i bærekonstruksjonen til forhistoriske hus. Kokegroper er forhistoriske stekeovner som vises som sirkulære fordypninger fylt med istykker brent stein, trekull og rødbrunt sand. Maskinell prøvestikking i myrområdene vil foregå som mindre sjakter spredt utover prognoseområdet.

Prøvestikking og visuell registrering:

Prøvestikking og visuell registrering vil foregå ved observasjon av overflatestrukturer i marka samt håndgravd prøvegroper i jorda på ca. 30x30 cm. Gropene vil bli gjenfylt og vil ikke føre til noen skade på eiendom.

Kostnadsoverslag

Vi har laget to budsjett ett for Frengen og ett for Vestvikan.

Hvor lang tid registreringen vil ta er vi litt usikre på da man ikke vet hva som dukker opp, men vi har estimert følgende:

Vestvikan:

Vi regner med å kunne gjennomføre registreringen i løpet av 15 dager med 2 personer.

Kostnadsoverslaget blir på til sammen kr. 570 674,-

Frengen:

Vi regner med å kunne gjennomføre registreringen i løpet av 20 dager med 2 personer.

Kostnadsoverslaget blir på til sammen kr. 737 313,-

Dette inkluderer forarbeid og tilrettelegging, administrasjonsutgifter, lønns- og reiseutgifter, feltarbeid, rapportskriving, eventuell funnbehandling og innlasting i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden samt utgifter til gravemaskin mv.

I visse tilfeller kan det være aktuelt å frigi et fåtall fredete kulturminner på stedet, jf. Riksantikvarens veileder for forenklet saksbehandling. Dette er under forutsetning av at kulturminnene graves ut, og at kostnader knyttet til utgravningen inngår i budsjettet. Vi har derfor budsjettert med til sammen 7 stk. kullprøver til datering, dersom det skulle være aktuelt.

Budsjetteringen er i henhold til retningslinje fastsatt av Klima- og miljødepartementet, 21. august 2015, for gjennomføring av undersøkelsesplikten og budsjettering av arkeologiske registreringer i henhold til kulturminneloven § 9, jf. § 10. Retningslinjen trådte i kraft 1. januar 2016.

Retningslinje og veileder finnes her:

www.riksantikvaren.no/content/download/30275/195050/file/

I henhold til retningslinjen skal det budsjetteres med kostnader knyttet til gravemaskin, flytt av gravemaskin, brakke, kabelpåvisning, utarbeidelse av arbeidsvarslingsplan mm. Tiltakshaver står fritt å skaffe gravemaskin mv. selv, da tiltakshaver kan oppnå bedre priser enn det Trøndelag fylkeskommune kan. Det må da benyttes en gravemaskin på minimum 15 tonn, med pusseskuff og rotor-tilt fra et autorisert maskinentreprenørfirma.

Vi har beregnet 60 timer med maskin på Vestvikan og 75 timer på Frengen. I beregningsgrunnlaget ligger både åpning og gjenlegging av sjakter.

Vi har også budsjettert med brakke og toalett da det er krav om dette når feltarbeidet overstiger 3 feltdager. Når det gjelder administrative kostnader så dekker dette gravemelding, kabelpåvisning mm som entreprenør vil gjøre før oppstart.

Vi ber om en tilbakemelding på om tiltakshaver ønsker velge maskinentreprenør selv samt stille med brakke og toalett, se vedlagte avkryssingsskjema, og henviser der til krav som må være oppfylt til maskinpark mv.

Kostnadsoverslaget er et maksimumsbeløp og kun medgåtte timer belastes tiltakshaver.

Forutsetninger for gjennomføring av feltarbeidet

Fylkeskommunen er innstilt på å utføre feltarbeidet så snart det er praktisk mulig. Vi må imidlertid kontaktes i rimelig tid slik at vi kan gjøre nødvendige forberedelser. Feltarbeidet kan kun utføres på barmark, uten tele i grunnen og med tilfredsstillende lysforhold. Vi har for tiden stor pågang og mange

registreringer som skal gjennomføres inneværende sesong, og realistisk gjennomføring vil dermed ikke være mulig før våren / sommeren 2021.

Vi ber tiltakshaver om skriftlig bekreftelse på kostnadsoverslaget (jf. vedlegg). Tiltakshaver må også inngå avtale med berørte parter om erstatning for eventuell avlingsskade, samt varsle aktuelle grunneiere og brukere om det forestående feltarbeidet. Dette skal gjøres av tiltakshaver minst 3 uker før oppstart av registreringen.

Tiltakshaver må selv vurdere når det er hensiktsmessig å få utført det arkeologiske registreringsarbeidet i forhold til planprosessen. Viser det seg at planområdet er vesentlig endret eller utvidet når reguleringsplanen blir lagt ut til offentlig ettersyn, vil vi måtte vurdere ytterligere arkeologiske registreringer.

Konsekvenser ved funn av automatisk fredete kulturminner

Den arkeologiske registreringen i regi av fylkeskommunen er en *påvisning* av eventuelle automatisk fredete kulturminner. Blir slike påvist innen det aktuelle planområdet vil fylkeskommunen vanligvis sette vilkår om endring av planen, slik at kulturminnene kan reguleres til bevaring gjennom hensynssoner d) og c) *med bestemmelser knyttet til arealbruk og vern av kulturminner*.

Det er også mulig å søke om dispensasjon fra kulturminneloven for å frigi automatisk fredete kulturminner. Dispensasjonsmyndigheten er fra 2020 tillagt fylkeskommunen, og hvis det gis dispensasjon vil det normalt bli satt vilkår om en arkeologisk *utgraving* før området blir frigitt og kan nyttes til tiltenkte formål. Reguleringsplanen kan ikke vedtas før fylkeskommunens vilkår er nedfelt i reguleringsbestemmelsene.

Den arkeologiske utgravingen bekostes av tiltakshaver med hjemmel i kulturminnelovens § 10. I vårt fylke foretas arkeologiske utgravinger av NTNU Vitenskapsmuseet.

Fristforlengelse

Kulturminnelovens § 9 bestemmer at fylkeskommunen skal gi uttalelse til en plan innen tre måneder. Riksantikvaren vil etter anmodning kunne forlenge vår uttalefrist hvis nødvendig. Vi vil i første omgang forespørre kommunen som tiltakshaver om å forlenge fristen inntil vi har fått utført vårt arbeid med planen. Dersom fristforlengelse av noen grunn ikke skulle tilstås, ber vi om å bli kontaktet umiddelbart.

Vi ber om at vedlagte avkryssingsskjema returneres avkrysset og underskrevet. gjerne på e-post til postmottak@trondelagfylke.no med kopi til annhau@trondelagfylke.no

Det understrekes at Trøndelag fylkeskommune ikke kan avgi endelig uttalelse før de arkeologiske forhold er avklart. Av dette følger at kommunen ikke kan egengodkjenne reguleringsplanen før vårt arbeid er gjennomført.

Vedlegg:

Oversiktskart Vestvikan og Frengen med prognoseområder
Budsjett
Akseptskjema